



Guvernul Republicii Moldova
Ministerul Economiei

ODIMM
ORGANIZAȚIA PENTRU DEZVOLTAREA SECTORULUI
ÎNTRERINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

RAPORT ANUAL

2016



**PRIVIND IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI DE ATRAGERE A REMIȚENȚELOR ÎN
ECONOMIE PENTRU ANII 2010-2018 «PARE 1+1»**

„ÎMPREUNĂ CREĂM VIITORUL ACASĂ!”

CUPRINS

- I. PREFAȚĂ
- II. INTRODUCERE
- III. REZULTATELE PROGRAMULUI „PARE 1+1”:

Componenta I - Informare și comunicare

Componenta II - Instruire și suport antreprenorial

Componenta III „Finanțarea afacerilor/Regula 1+1”

Componenta IV „Monitorizare post-finanțare”

- IV. IMPACTUL PROGRAMULUI „PARE 1+1”

I. PREFERINȚĂ

Migrația a existat din cele mai vechi timpuri, înregistrând, însă, intensități diferite de la o etapă istorică la alta și dezvoltând noi forme, însoțite atât de beneficii și progrese, cât și de unele impedimente și riscuri.

În Uniunea Europeană, libera circulație a lucrătorilor a fost unul dintre primele drepturi recunoscute de către legislația comunitară, fundamentându-se pe o filosofie a liberei circulații ale cetățenilor. Însă, statele membre ale Uniunii Europene s-au confruntat cu situații specifice în ceea ce privește migrația, adoptând poziții și politici diferite referitoare la fenomenul migraționist. Ca urmare, fenomenul migrației continuă să fie o provocare și pentru Republica Moldova, oferind oportunități, dar și prezentând riscuri în ceea ce privește nivelul și perspectivele de dezvoltare durabilă a țării.

Problema migrației și în continuare rămâne în atenția autorităților Republicii Moldova, cercetătorilor și organizațiilor internaționale, datorită tendințelor de creștere a numărului populației implicate în proces și a multitudinii de consecințe economice, demografice, sociale, culturale, etc.

Vulnerabilitatea populației din mediul rural, într-o măsură mai mare este condiționată de accesul limitat la serviciile de bază - educație, ocrotire a sănătății, aprovizionare cu apă potabilă și salubritate, precum și lipsa locurilor de muncă, acesta fiind factorul major care servește drept impuls pentru populația aptă de muncă să caute oportunități mai bune în străinătate.

Conform rezultatelor reflectate în Raportul analitic "Profilul Migrațional Extins al Republicii Moldova 2010-2015" elaborat de Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Biroul Migrație și Azil, pentru migranții moldoveni principalul factor de impulsie este migrația pentru scopuri economice.

În același timp, conform studiului de piață "Inovație în migrația circulară - Migrație și dezvoltare în Moldova", elaborat de IASCI și CIVIS în anul 2014, migranții moldoveni au un puternic spirit de întreprinzător, majoritatea având dorința de a investi în localitatea de baștină, ceea ce confirmă intenția de a reveni în țară.

Datele aceluiași studiu evidențiază faptul că, intenția de a investi este implementată în practică de un număr restrâns de persoane. În anul 2012 doar 6% din volumul total de remitențe au fost orientate spre investire în inițierea sau dezvoltarea afacerii.

Confrunțați cu aceste provocări, Guvernul Republicii Moldova încearcă să treacă de la un model de creștere economică bazat pe consum la unul bazat pe investiții.

Unul din instrumentele de stimulare a investirii resurselor acumulate peste hotare în crearea și dezvoltarea afacerilor este Programul de Atragere a Remitențelor în Economie pentru anii 2010-2018 "PARE 1+1".

II. INTRODUCERE

Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” pentru anii 2010-2018 (în continuare PARE 1+1) este aprobat prin HG nr. 972 din 18.10.2010 și destinat lucrătorilor migranți sau rudelor de gradul întâi ai acestora, care doresc să investească în inițierea sau extinderea unei afaceri. Responsabilă de implementarea, coordonarea și monitorizarea activităților prevăzute în Program este Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

Scopul Programului constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale persoanelor plecate benevol peste hotarele țării pentru a desfășura activitate de muncă, numite în continuare lucrători migranți, în dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

PARE 1+1 tinde să faciliteze accesul la finanțare al migranților și să-i reintegreze în societate, contribuind totodată, la stimularea transferurilor bănești pe căi oficiale și introducerea bunelor practici din statele gazdă ale migranților. Astfel fiind creată o pârghie pentru introducerea inovațiilor și know-how.

În cadrul Programului, antreprenorii au posibilitatea să beneficieze de un grant în sumă de până la 200 mii lei, în baza regulii „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE.

Pentru a participa la Program, solicitantul trebuie să întrunească următoarele condiții:

- a) să fie cetățean al Republicii Moldova;
- b) să fie lucrător migrant din Republica Moldova sau rudă de gradul I – beneficiar de remitențe;
- c) să intenționeze să lanseze o afacere proprie în Republica Moldova sau să dezvolte afacerea existentă;
- d) să dispună de capital propriu, provenit din remitențe și să poată confirma prin prezentarea documentelor justificative, proveniența mijloacelor financiare (*contract de muncă; certificat de confirmare a salariului/veniturilor; extras din conturi bancare; copiile dispozițiilor de transfer bancar, declarații vamale*).

Programul cuprinde 4 componente:

- I. Informare și comunicare;
- II. Instruire și suport antreprenorial;
- III. Finanțarea afacerilor / Regula 1+1;
- IV. Monitorizare post-finanțare și evaluare.

Obiectivele Programului sunt următoarele:

- ▶ creșterea nivelului de informare a lucrătorilor migranți din Republica Moldova și a beneficiarilor de remitențe privind oportunitățile de dezvoltare a unei afaceri în țara de origine;

- ▶ sporirea abilităților antreprenoriale în rândul lucrătorilor migranți și beneficiarilor de remitențe;
- ▶ stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii de către lucrătorii migranți și beneficiarii de remitențe;
- ▶ facilitarea accesului lucrătorilor migranți și beneficiarilor de remitențe la resursele financiare necesare înființării / dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova;
- ▶ promovarea culturii financiare și a economiilor.

Obiectivele menționate mai sus sunt reflectate în mai multe documente strategice ale țării, precum:

- Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2020”;
- Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020
- Strategia de dezvoltare a agriculturii și a mediului rural pentru 2014-2020
- Strategia Națională privind Politicile de Ocupare a Forței de Muncă pe anii 2007-2015;
- Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015;
- Programele de Activitate ale Guvernului Republicii Moldova;
- Planul de Acțiuni privind Stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni de peste hotare.

III. REZULTATELE PROGRAMULUI „PARE 1+1”

Componenta I - Informare și comunicare

În cadrul Programului, lucrătorii migranți și rudele acestora **beneficiază de consultanță și informare gratuită** privind oportunitățile de dezvoltare a unei afaceri, proiectele de susținere a mediului de afaceri pe teritoriul țării, sursele de finanțare ale unui proiect investițional, aspectele legislative ale activității antreprenoriale etc.

Pe parcursul anului 2016, colaboratorii ODIMM au acordat în cadrul Programului „PARE 1+1” **2179 consultații** în oficiu, telefon și email.

Promovarea Programului în rândul potențialilor beneficiari reprezintă unul din obiectivele de bază ale ODIMM. În acest sens, pe parcursul anului 2016, o atenție sporită a fost acordată activităților menite să sporească gradul de vizibilitate al Programului, fiind elaborat un Plan de comunicare, în baza căruia au fost inițiate un șir de acțiuni de promovare. În acest sens, ținem să evidențiem următoarele materiale elaborate și distribuite în cadrul Programului:

- **pliantele “PARE 1+1”** - conțin informația de bază privind eligibilitatea la PARE 1+1, documentele necesare a fi prezentate, etapele Programului, alte date utile;
- **broșurile “Istorie de succes”** (în limba rusă) – prezintă ideile de afaceri ale beneficiarilor Programului din perioada 2011-2015, regiunile unde acestea sunt desfășurate, țara de proveniență a remitențelor, fotografii ale utilajelor și echipamentelor procurate în cadrul Programului.
- **filmulețul video** – prezintă Programul în regim vector, fiind difuzat la televiziunea Națională Moldova1 și a fost plasat pe pagina facebook a Programului și diseminat în cadrul întrunirilor cu potențialii participanți;
- **spotul publicitar** - în cadrul căruia sunt prezentați 3 beneficiari de succes ai Programului. Spotul a fost elaborat cu suportul financiar al Delegației UE, în cadrul campaniei UE „Aducem Europa Acasă!”;
- **articole despre Program**, publicate în ziarul “Gazeta Basarabiei”, revista “Moldova în Progres”, etc.

În scopul promovării Programului „PARE 1+1”, la 20 aprilie 2016, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM în colaborare cu Ministerul Economiei a organizat Conferința Națională „**Programul PARE 1+1: rezultate și noi provocări**”

Obiectivele evenimentului au fost:

- evaluarea impactului **Programului PARE 1+1** asupra economiei naționale și regionale;
- prezentarea bunelor practici și a istoriilor de succes ale beneficiarilor Programului;
- stimularea dialogului constructiv privind dezvoltarea și extinderea instrumentelor de suport pentru IMM-uri.

La eveniment au participat **140 persoane**: reprezentanții instituțiilor și organizațiilor de stat private și neguvernamentale, proiecte, instituții donatoare, partenerii de dezvoltare și beneficiarii ai Programului.

Concomitent, în cadrul evenimentului, a fost organizată o **expoziție** dedicată promovării produselor și serviciilor oferite de către beneficiarii PARE 1+1. De asemenea, au fost prezente instituțiile bancare și proiectele de suport în business cu gama lor de servicii oferite mediului de afaceri. Expoziția a avut drept scop oferirea unui mediu favorabil de stabilire a noilor parteneriate de afaceri și posibilități de socializare.

În cadrul **panelului I** al Conferinței au fost prezentate realizările obținute pe parcursul derulării programului PARE 1+1 și impactul asupra economiei Republicii Moldova. De asemenea au fost promovate istoriile de succes ale beneficiarilor: SRL „Edujoc”, SRL „Crifort-Optim”, G.Ț. ”Cojușnean Andrei”.

În cadrul **panelului II** al Conferinței, s-au prezentat noile tendințe ale suportului de stat pentru dezvoltarea zonelor rurale, s-au dus discuții cu publicul și s-a creat un dialog constructiv privind îmbunătățirea programelor de suport implementate de ODIMM, precum și noile instrumente necesare pentru dezvoltarea sectorului IMM. Focus grupul a fost foarte activ la discuții și a venit cu sugestii și propuneri de îmbunătățire a Programelor de suport în afaceri implementate de ODIMM.



Portalul www.pivesc.eu a difuzat live Conferința Națională „**Programul PARE 1+1: rezultate și noi provocări**”, fapt ce a generat peste 3 mii de vizualizări a evenimentului.

În colaborare cu Organizația Internațională a Migrației a fost elaborată **broșura „Istории de succes”** în limba rusă, a beneficiarilor „PARE 1+1” din anii 2010 – 2015. În acest scop, a fost selectată informația despre întreprinderile create sau dezvoltate prin intermediul Programului și realizările obținute pe parcursul perioadei post-finanțare, precum și anexate cele mai reprezentative poze ale beneficiarilor. Concomitent, toate întreprinderile beneficiare au fost plasate pe harta republicii, cu ajutorul instrumentului ArcGis, fiind posibilă vizualizarea teritorială a acestora.

De asemenea, Programul PARE 1+1 a fost mediatizat la **evenimentele organizate** de ODIMM și alți parteneri de dezvoltare, precum sunt:

- **Expoziția Anuală „Fabricat în Moldova”**, la care ODIMM a participat cu stand și a acordat consultații privind condițiile de participare la Programe și a distribuit materiale informaționale pentru vizitatorii expoziției;
- ODIMM în parteneriat cu Consiliul Raional Ungheni și Camera de Comerț și Industrie filiala Ungheni a organizat în cadrul Platformei Naționale a Femeilor din Moldova un **atelier de lucru „Antreprenoriatul feminin: dificultăți, politici și acțiuni”**, în cadrul căruia au fost promovate și Programele ODIMM;
- În cadrul **Zilelor Businessului Regional**, au fost realizate vizite de informare a antreprenorilor din regiunile rurale privind oportunitățile de suport pentru dezvoltarea afacerilor și modalitățile de accesare a granturilor prin intermediul Programului PARE 1+1, pentru lucrătorii migranți sau rudele de gradul I ale acestora;
- În cadrul **Sesiunilor de instruire** pentru antreprenorii agricoli din raioanele Călărași și Ialoveni au fost evidențiate oportunitățile de finanțare a IMM, inclusiv prin Programul PARE 1+1;
- **Târgul forței de muncă**, pentru studenții și absolvenții din țară, organizat de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei;
- În cadrul **Reuniunii în format Extins** a Platformei Locale de Cooperare a Parteneriatului de mobilitate RM-UE” organizate de către MAEIE, ODIMM a prezentat activitățile și rezultatele Programului PARE 1+1.
- În cadrul **Conferinței Regionale „Agricultura ramura prioritară în RM – Rolul tinerilor în dezvoltarea economică durabilă în Republica Moldova: finanțări pentru tinerii fermieri”**, organizat de Consiliul raional din Hâncești. La eveniment au participat circa 30 de antreprenori și tineri din raion;
- Prin intermediul Consiliilor Raionale și Ministerului Afacerilor Interne și Integrării Europene au fost diseminate **informații** cu privire posibilitățile de aplicare la Programul PARE 1+1 pentru migrați și rudele de gradul I ale acestora și prelungirea Programului până în anul 2018;
- **Concursul economic studentesc “Azi Student, Mâine Antreprenor”**, organizat de Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM). În acest an la concurs au participat circa 90 de studenți din cadrul ASEM, USM, Universitatea de Stat din Comrat;
- În cadrul sesiunilor de informare regionale cu tematica **”Oportunități pentru dezvoltarea IMM”** au fost mediatizate programele ODIMM. În total la aceste evenimente au participat 268 de persoane din 33 de raioane, inclusiv antreprenori, reprezentanți ai APL și a prestatorilor de servicii în afaceri.



- În perioada octombrie - noiembrie curent, ODIMM a organizat **Campania de informare pentru tineri studenți** ai anilor terminali ai instituțiilor superioare de învățământ privind Programele de Suport în afaceri. Scopul Campaniei a fost informarea tinerilor despre Programele de suport ale ODIMM și posibilitățile de accesare ale acestora întru inițierea sau dezvoltarea unei activități antreprenoriale. Pe parcursul campaniei au fost informați circa 450 de tineri de la următoarele instituții de învățământ.
- **Forul meseriilor și Târgul locurilor de muncă**, organizat de către Agenția Națională a Ocupării Forței de muncă pentru tineret. Vizitatori evenimentelor au fost informați despre programele ODIMM;
- **Concursul ideilor de afaceri**, organizat de Incubatorul de Afaceri al ASEM, pentru studenții ciclului I și II care doresc să inițieze o afacere pe perioada studiilor;
- În cadrul **Concursului Național "IMM - model de responsabilitate socială"** au fost chestionați mai mulți beneficiari ai Programului PARE 1+1, în vederea evidențierii



posibilităților de a deveni antreprenor care se orientează spre desfășurarea activității de responsabilitate socială;

- În orașele Milan Rho și Padova din Italia la **întâlnirea cu femeile din diasporă** în cadrul lansării și promovării subprogramului „Abilitarea Femeilor din Diasporă”, au fost prezentate proiectele ODIMM: PARE 1+1, Femeia în afaceri, GEA, rolul FGC, Incubatoarelor de afaceri și Centrului de Consultanță ODIMM.
- În cadrul centrului Nexus Chișinău au fost desfășurate **sesiuni de informare cu privire la Programul "PARE 1+1"** pentru circa 70 persoane.

Se continuă colaborarea cu **mass-media**, fiind diseminate și prezentate istoriile de succes la televiziunile locale și naționale: Moldova 1, TVR, Publika TV, Jurnal TV, Prime, Regional TV, AgroTV, etc.

De asemenea, programul PARE a fost mediatizat și prin intermediul Diasporei. Au fost efectuate întrevederi cu cetățenii Republicii Moldova care muncesc peste hotare.



Din experiența „PARE 1+1”, comunicarea „de la om-la-om” este o metodă eficientă de prezentare a Programului, fără nici un cost adițional pentru ODIMM.

Este menținută **pagina de socializare** a Programului, unde este diseminată informația utilă pentru antreprenori, precum și plasate filmulețe cu istoriile de succes ale beneficiarilor „PARE 1+1”.

Componenta II - Instruire și suport antreprenorial

Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” pentru anii 2010-2018 se bucură de un interes sporit în rândul migranților și rudelor acestora, fapt care determină creșterea constantă a numărului de persoane interesate de a se reîntoarce acasă ori a investi remitențele în crearea și dezvoltarea unei afaceri proprii.

În perioada de referință, au fost studiate experiențele altor țări privind conținutul și procesul de realizare a instruirilor antreprenoriale în scopul îmbunătățirii Programelor de instruire implementate de către ODIMM.

Astfel, s-au actualizat și îmbunătățit modulele de instruire realizate în cadrul Programului PARE 1+1, fiind actualizat modelul planului de afaceri și introduse teme actuale precum: principiile „economiei verzi” și „oportunitățile Acordului de Asociere și DCFTA”.

Începând cu luna **mai** curent au fost relansate toate Programele de instruire ODIMM.

a. În cadrul **Programului PARE 1+1**, pe parcursul anului 2016, ODIMM a organizat 10 grupe de instruire la care au participat **272 migranți sau rudele de gradul I** ai acestora. Din numărul total al persoanelor instruite 42.3% au fost persoanele migrante.

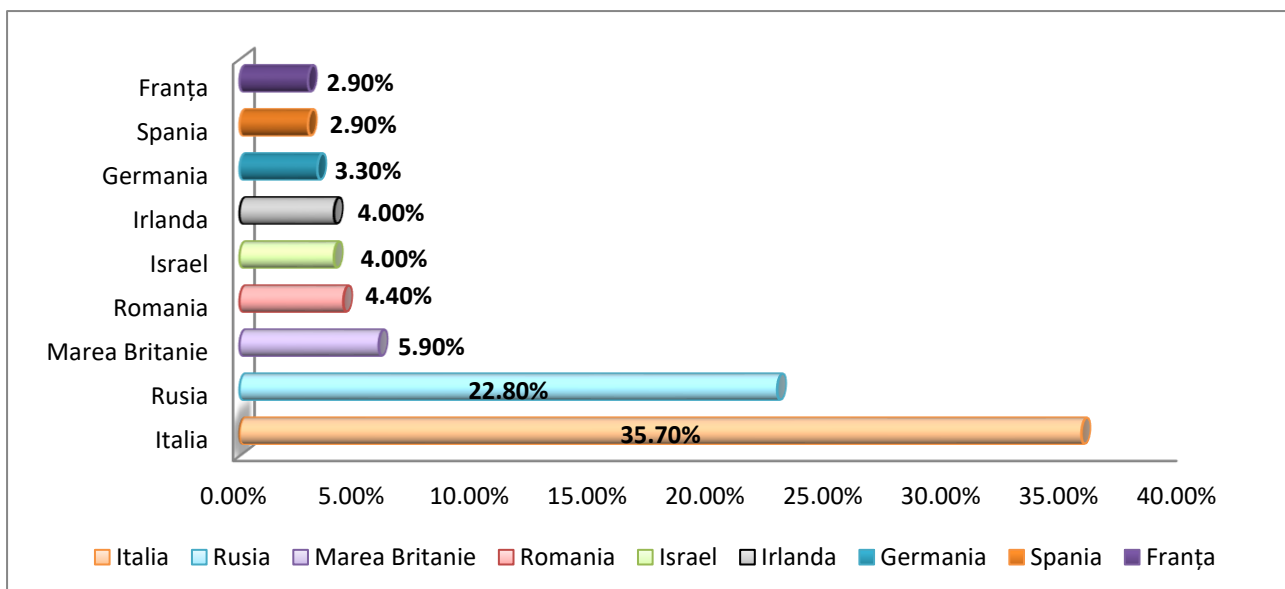
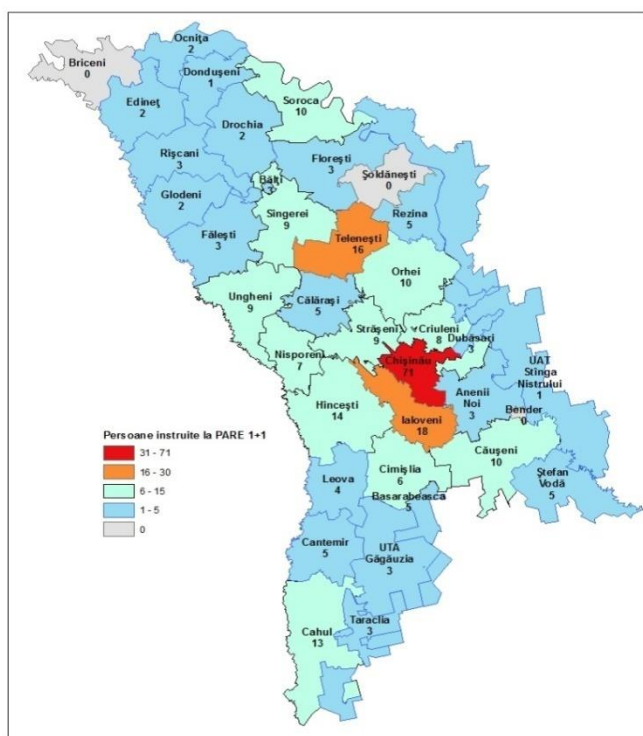


Figura 1. Proveniența remitențelor

Din numărul persoanelor migrante, participante la instruire, cei mai mulți au venit tradițional din Italia – 35,7% și Rusia – 22,8%. Iar în total în anul 2016 la instruirii au participat migranți din 27 de țări ale lumii.

Totodată, rudele de gradul I care au participat la instruire, au reprezentat toate localitățile țării, iar cei mai mulți au fost din Chișinău, Ialoveni, Telenești, Hâncești, Cahul, Ungheni, Orhei și Soroca.



Din numărul total al persoanelor instruite, 34% sunt femei. Vârsta medie a participanților la instruire constituie 39 de ani. Din numărul total al persoanelor instruite circa 37,5% desfășoară activitate de antreprenariat, inclusiv 17.7% -SRL; 16.5% - GȚ; 2.7% -ÎI; 0.6% -cooperativă de producere.

Din punct de vedere al duratei de activitate în afaceri a persoanelor instruite circa 44% activează între 1-3 ani, 10% între 3-6 ani, 9% între 6-10 ani, 4% între 10-13 ani și 6% peste 13 ani. Situația ne indică asupra unui interes sporit pentru participarea la programul dat a întreprinzătorilor cu diferită experiență în afaceri.

Figura 2. Distribuția persoanelor instruite pe raioane

De asemenea în cadrul instruirilor întreprinzătorii au posibilitatea să facă schimb de experiență, cunoștințe în domenii specifice de activitate, ceea ce aduce o valoare adăugată semnificativă pentru dezvoltarea cunoștințelor și competențelor antreprenoriale. Instruirile realizate reprezintă și o oportunitate pentru crearea și dezvoltarea de relații de parteneriat între participanți.

Ținem să menționăm că pentru anul 2016 în structura programului de instruire a fost inclus un modul nou ce ține de Acordul de Asociere și DCFTA pentru a informa participanții despre oportunitățile oferite cât și procedurile existente.

Aprecierea fiecărui modul de instruire

Nr	Denumirea modului de instruire	Nota medie
1.	Înregistrarea afacerii și legislația în domeniu	4.79
2.	Managementul afacerii	4.81
3.	Managementul resurselor umane	4.86
4.	Planificarea afacerii	4.83
5.	Marketing și vânzări	4.92
6.	Contabilitatea întreprinderii	4.68
7.	Managementul financiar	4.79
8.	Oportunități oferite de DCFTA	4.91
9.	Susținerea proiectelor și consultații practice	4.93

Analiza evaluării componentei II a programului PARE 1+1 de către participanți, denotă un grad înalt de apreciere pentru toate modulele, media fiind de 4.9 puncte din 5 posibile. De

asemenea participanții au dat o apreciere foarte înaltă activităților de consultanță oferite de către traineri și specialiștii ODIMM pe perioada desfășurării instruirilor. Astfel circa 99% din toți participanții la instruire au menționat că vor fi în stare de sine stătător să elaboreze planul de afaceri conform modelului oferit.

O apreciere mai mică a fost dată de către participanți modulului de contabilitate, care tradițional este mai dificil în înțelegere și aplicare în practică. Pentru sporirea gradului de înțelegere experții prezintă studii de caz pe exemplele ideilor de afaceri ale participanților.

Printre sugestiile expuse de către participanți la instruire putem evidenția:

- organizarea seminarelor de instruire PARE 1+1 în regiuni fără deplasarea în fiecare zi la Chișinău;
- participarea la instruirile on line;
- oferirea orelor suplimentare la modulul de contabilitate și mărirea duratei de realizare a instruirilor;
- realizarea instruirilor și pentru vorbitorii de limbă rusă.

Totodată, pentru **sporirea gradului de informare** a întreprinzătorilor privind aceste oportunități, în programul PARE1+1, componenta instruire a fost introdus modul nou ce ține de oportunitățile AA și DCFTA.

Componenta III „Finanțarea afacerilor/Regula 1+1”

În cadrul Programului, antreprenorii au posibilitatea să beneficieze de un grant în sumă de până la 200 mii lei, în baza regulii „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE.

Pe parcursul implementării Programului, 1116 de întreprinderi au solicitat grantul “PARE 1+1”, respectiv au elaborat un plan de afaceri, au prognozat activitatea întreprinderii pe un termen de cel puțin 3 ani de zile, au beneficiat de consiliere referitor la rentabilitatea și oportunitatea implementării proiectului investițional.

Din data de 16 februarie curent, a fost reluat procesul de recepționare a dosarelor pentru participarea în cadrul programului PARE 1+1. Astfel, în perioada anului 2016, la Programul PARE 1+1 au fost depuse în total **271 cereri de participare** la Componenta II „*Instruire și suport antreprenorial*” și **264 de cereri** la Componenta III „*Finanțarea afacerilor*”.

ODIMM, la rândul său, conform Regulamentului Programului a efectuat analiza proiectelor investiționale și a prezentat cererile de finanțare nerambursabile Comitetului pentru aprobare. Respectiv, au fost organizate 8 ședințe ale Comitetului de Supraveghere a Programului.

Astfel, pentru anul 2016 au fost încheiate în total **210** contracte de finanțare nerambursabilă în sumă de **41,33 mln. lei**.

Conform datelor prezentate de beneficiarii Programului, care au fost finanțați în anul 2016, în urma implementării proiectelor investiționale urmează să fie create **925 locuri de muncă**. De către beneficiarii Programului "PARE 1+1", activi în anul 2016, în total au fost create de facto **712 locuri de muncă**, inclusiv 210 locuri de muncă create pentru femei.

Analiza în dinamică a cererilor de finanțare, denotă o creștere semnificativă pe parcursul perioadei de implementare a programului, ceea ce atestă un interes sporit din partea lucrătorilor migranți de a investi remitențele în dezvoltarea unei afaceri, originea remitenților provenind din 20 state, atât ale UE, CSI, precum și alte țări. Cele mai multe întreprinderi au originea capitalului propriu în Italia și Rusia (cu respectiv 39,0% și 25,0% din totalul cererilor).

După categoria de vârstă, se poate menționa că peste 46 % din administratorii afacerilor finanțate în anul 2016 sunt tineri cu vârsta de până la 35 de ani. Totodată este de remarcat faptul că peste 36% de întreprinderi finanțate în 2016 sunt create și administrate de către femei.

Analiza evidențiază faptul că, pe parcursul derulării Programului, a fost facilitat accesul la finanțare pentru 927 întreprinderi, respectiv fiind încheiate 927 contracte de finanțare nerambursabilă în sumă de 163,78 mln. lei, ceea ce ar favoriza **investiții în economie de 540,08 mil. lei**. Astfel, la fiecare **un leu** grant PARE transferat, sunt atrase în economie investiții de cca **3,3 lei**.

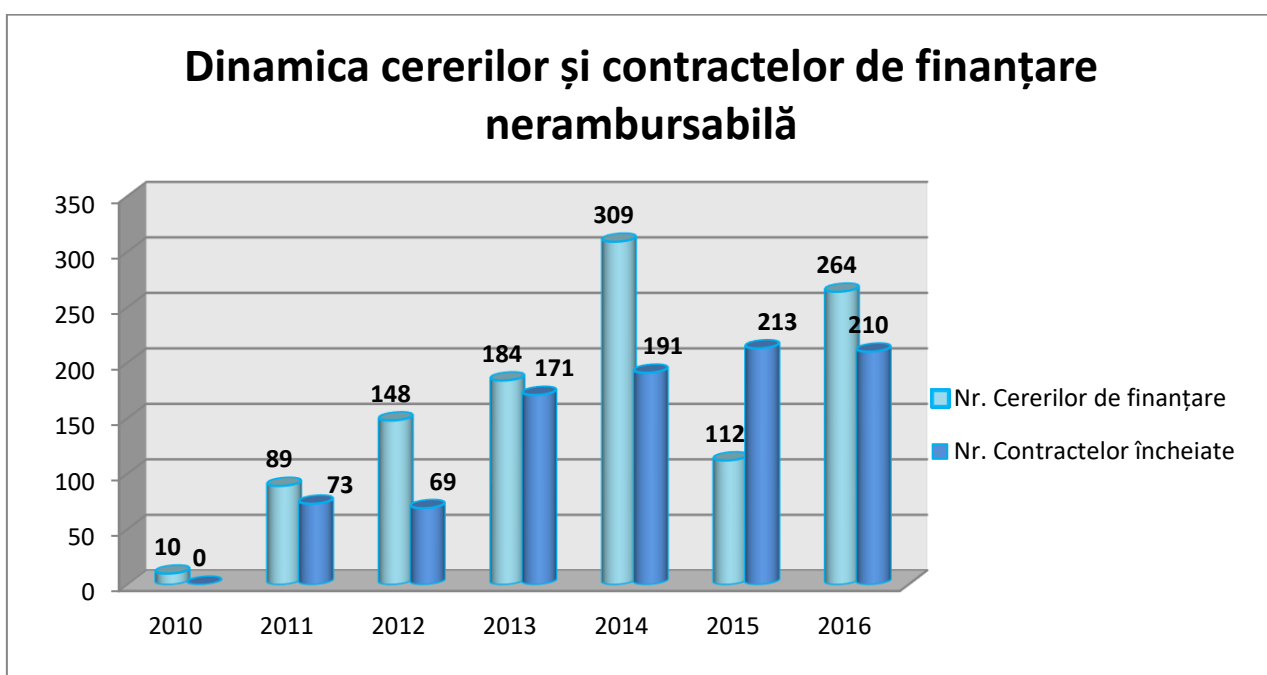


Figura 3. Dinamica cererilor și contractelor de finanțare nerambursabilă

În urma analizei contractelor de finanțare, semnate cu beneficiarii Programului, se constată următoarele:

✎ **404** din beneficiari au înființat întreprinderi urmare participării la Program, respectiv **43,5 %** din întreprinderi sunt nou-create;

✎ **297** de întreprinderi sunt create de femei, ceea ce reprezintă **32%** din total;

✎ **465** din beneficiari au vârsta până la 35 ani (50,2%).

Este de menționat faptul că, **469**(51%) întreprinderi sunt create de lucrătorii migranți, care au muncit peste hotare, s-au reîntors în țară și investesc propriile economii în crearea sau dezvoltarea propriilor afaceri.

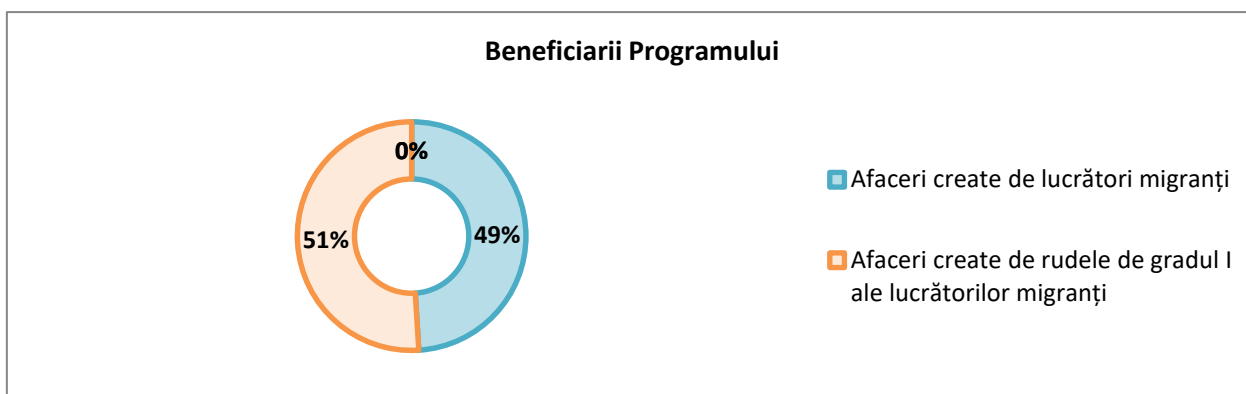


Figura 4. Distribuția beneficiarilor Programului

În același timp, analiza denotă faptul că, Programul a contribuit la prevenirea migrației a cel puțin **458** (49%) de persoane, care beneficiază de remitențele transmise de rudele de gradul I.

Analiza după domeniile de activitate indică faptul că, preponderent afacerilor sunt desfășurate în agricultură, cota lor reprezentând circa 55% din total, fiind urmate de domeniul serviciilor și industriei. Beneficiarii Programului "PARE 1+1" au inițiat și dezvoltat activități noi pentru Republica Moldova, care până la moment nu erau implementate în țară.

Astfel, întreprinderile care au obținut finanțare nerambursabilă din „PARE 1+1” au fost printre primele care au dezvoltat afaceri în domeniul biomasei (peleți și brichete, energie verde). De asemenea, în cultura vegetală au fost introduse produse inovative, precum creșterea migdalului, paulowniei, salciei energetice, armurariului, măceșului, broccoli, salate, rucola, fenkel etc. Beneficiarii Programului au creat primele ferme de creștere a melcilor, struților, viperelor și chinchillelor. Tot beneficiarii Programului, au fost printre primii, care au deschis centre de diagnostic medical în mediul rural și au montat instalații fotovoltaice pentru a obține energie electrică.

Pe parcursul anului 2016, beneficiarii Programului de asemenea efectuează investiții preponderent în domeniul agriculturii, cca 57,1% din întreprinderi desfășoară activitate în această sferă, fiind urmat de prestarea serviciilor – 24,3% și circa 18,6% din întreprinderi își dezvoltă afacerea în domeniul producerii.

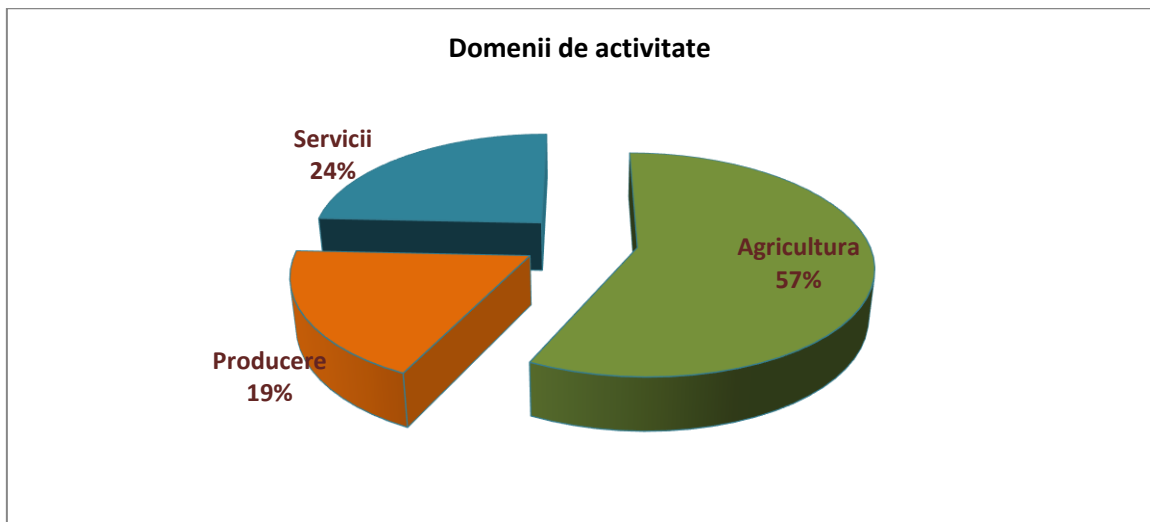


Figura 5. Distribuția pe domenii de activitate

Investițiile efectuate de întreprinderile din domeniul agriculturii sunt direcționate preponderent în modernizarea infrastructurii agricole: procurarea tehnicii agricole, construcția frigiderelelor, serelor, morilor; crearea fermelor de bovine, ovine, porcine, avicole etc.; dezvoltarea apiculturii; înființarea plantațiilor intensive, a pepinierelor pomicole; cultivarea plantelor, cultivarea usturoiului, culturilor bacifere, etc., activități care generează valoare adăugată înaltă, respectiv sporesc veniturile și profiturile întreprinderilor.

Întreprinderile ce desfășoară activitate în domeniul industriei sunt implicate în prelucrarea lemnului și fabricarea mobilierului; producerea brichetelor/peleților; producerea materialelor de construcție; producerea articolelor de igienă; industria textilă și marochinărie; producerea articolelor din material plastic; fabricarea produselor de panificație și patiserie (covrigi, biscuiți); producerea înghețatei; procesarea fructelor și legumelor.

În sfera prestării serviciilor, majoritatea întreprinderilor au construit centre de reparare, întreținere și testare auto; au dotat centre tipografice; au creat pensiuni agro-turistice, centre de agrement, alimentație publică; au deschis centre de frumusețe și medicale, au dezvoltat activități de curățare a hainelor și întreținere a imobilelor etc.

Fiind analizate în dinamică, menționăm că, preponderent sunt finanțate întreprinderile din sectorul agricol, numărul acestora variind de la 30 afaceri în 2012, până la 133 în anul 2015. În anul 2016, în domeniul agriculturii sunt finanțate 120 întreprinderi.

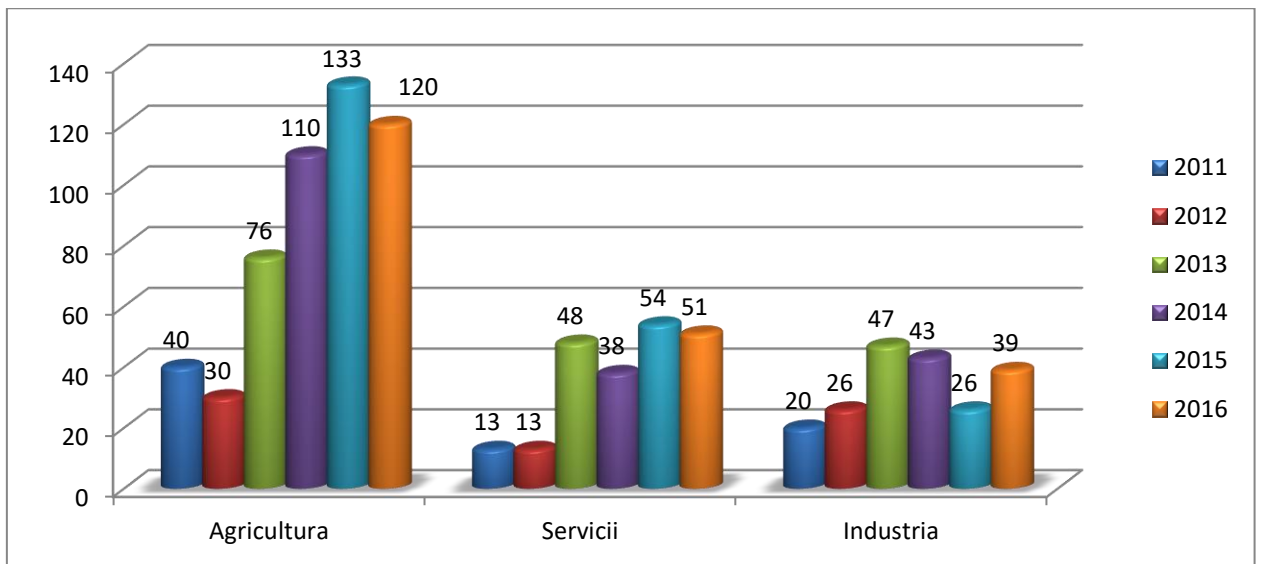


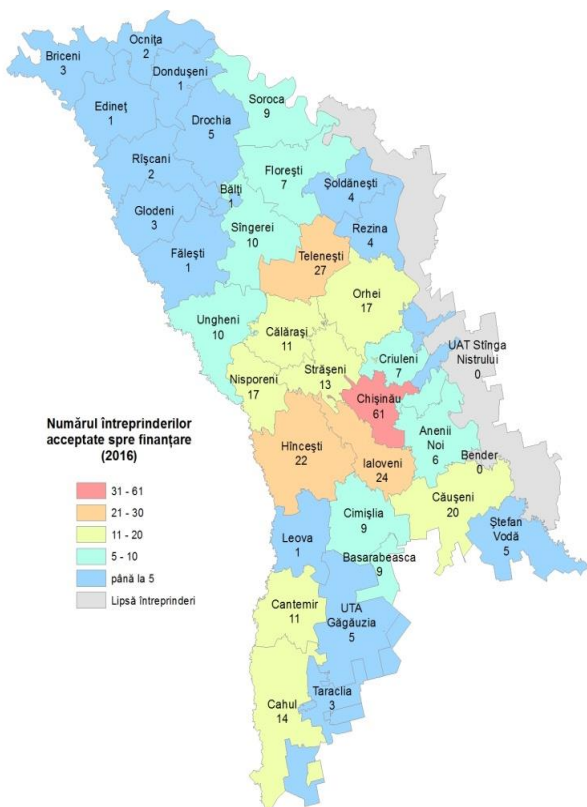
Figura 6. Evoluția întreprinderilor finanțate pe domenii de activitate

Întreprinderile care își desfășoară activitatea în domeniul producerii și prestării serviciilor practic înregistrează aceeași evoluție, variind de la 13 în 2011, până la 54 de întreprinderi în 2015 și 51 întreprinderi în anul 2016

Din totalul contractelor semnate pe parcursul anului 2016, circa **33,0 %** din întreprinderi sunt start-up-uri, iar **67,0 %** afaceri deja existente, care intenționează să-și extindă afacerea.

Preponderent aceștia activează în domeniul agricol (57,2%), care au diverse genuri de activitate: cultivarea plantelor cerealiere, cultivarea legumelor în sere, viței de vie, plantații de meri, cireși, pruni, nuci, creșterea animalelor, apicultură, etc.

O pondere de cca 27,5% dețin întreprinderile prestatoare de servicii, cel mai mare număr dintre acestea prestează servicii de transport și depozitare, reparație și întreținere a mașinilor și echipamentelor, servicii medicale, activități de recreere și de agrement, dar există și întreprinderi cu domenii de activitate inovative precum: spălătorie de rufe self service, servicii închiriere a echipamentului electronic de prelucrare a datelor digitale, servicii foto și video.



anul 2016

Figura 7. Distribuția pe raioane a numărului de întreprinderi finanțate în

În industria prelucrătoare își desfășoară activitatea circa 15,3% din întreprinderi, dintre care cele mai multe activează în industria alimentară, dar și în domeniul producerii articolelor de îmbrăcăminte, produselor de igienă (șervețele umede) și fabricării jocurilor/jucăriilor educative.

Întreprinderile beneficiare de grant în anul 2016 preponderent au localizată activitatea în zona centru, cu o pondere de 64,7 %, fiind urmate de cele din zona sud cu o pondere de 22,3% și cele din nord cu o pondere de 13,0%.

Cele mai multe întreprinderi sunt concentrate în municipiul Chișinău, unde își desfășoară activitatea 61 beneficiari (17,63%), în r. Telenești sunt 27 întreprinderi (7,8%), 24 întreprinderi (6,9%) în r. Ialoveni și 22 întreprinderi (6,4%) în r. Hâncești.

Câte o întreprindere - beneficiar de grant sunt localizate în raioanele Dondușeni, Dubăsari, Edineți, Fălești, Leova și Bălți.

Analiza distribuției geografice indică faptul că majoritatea Contractelor de Finanțare Nerambursabilă au fost încheiate cu antreprenori care își desfășoară activitatea în localitățile din zona Centru – 64%, fiind urmate de regiunea Sud – 20,50% și Nord -15,5%. În capitala de nord a țării au obținut finanțare doar 1% din totalul beneficiarilor.

În municipiul Chișinău activează 13,5% din totalul de întreprinderi.

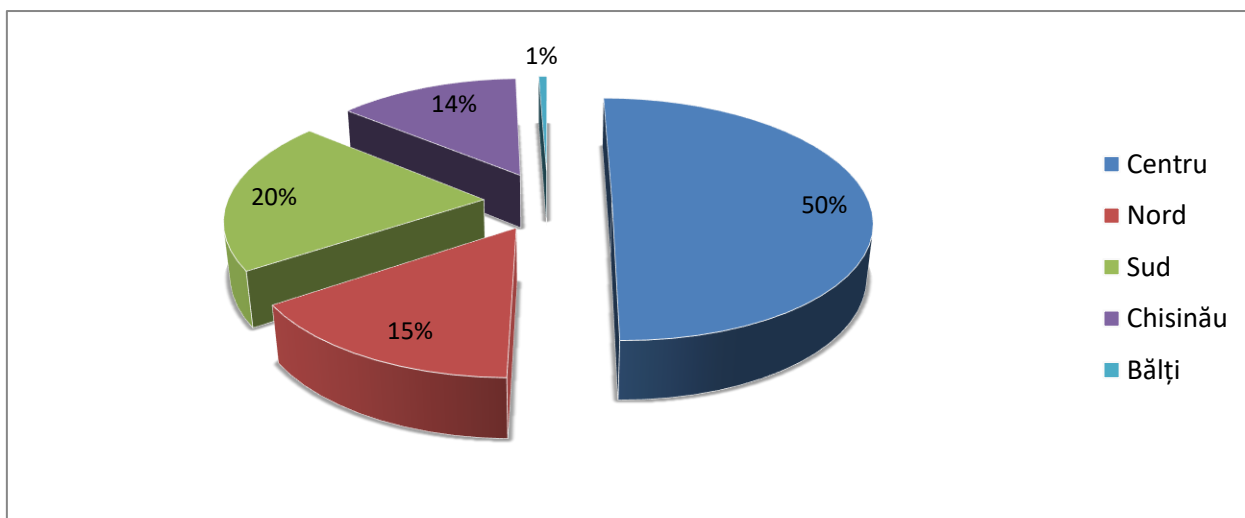


Figura 8. Distribuția teritorială a întreprinderilor finanțate în anul 2016

Analiza denotă faptul că au obținut finanțare din cadrul Programului PARE 1+1 beneficiari din toate raioanele Republicii Moldova. Însă, este de menționat că afacerile beneficiarilor sunt concentrate în zona centru.

Respectiv, în municipiul Chișinău sunt dezvoltate 125 de afaceri, iar în raioanele din zona Centru: în raionul Ialoveni -75, raionul Orhei -57, raionul Telenești - 62, raionul Hâncești – 58, raionul Călărași – 37, raionul Strășeni - 35 și raionul Nisporeni - 34.

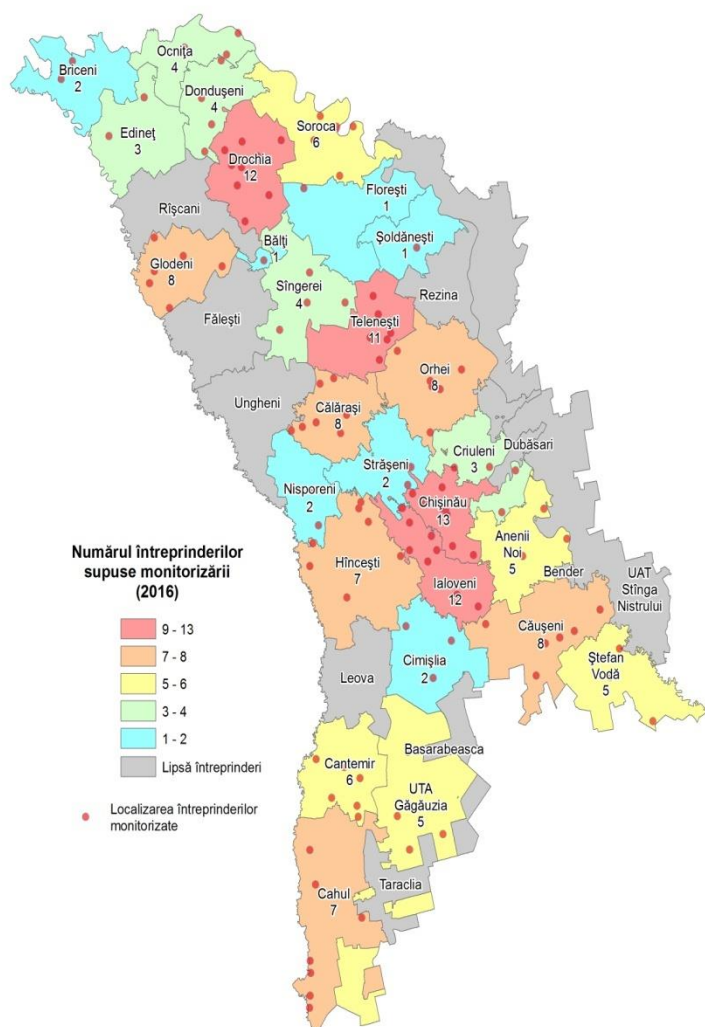
În ultimii ani, se observă o creștere a cererilor de finanțare nerambursabilă din partea solicitanților din regiunea de sud. Totodată, zona de nord rămâne a fi cea mai puțin activă.

Componenta IV „Monitorizare post-finanțare. Evaluarea Programului”

Un element cheie al Programului PARE 1+1 este componenta de monitorizare și suport post-creare. Procedura de monitorizare și evaluare are două funcții. În primul rând, se asigură mecanismul prin care ODIMM monitorizează progresul companiei-beneficiar în comparație cu planul de afaceri inițial incluzând utilizarea finanțării primite, respectarea procedurilor de utilizare etc. În al doilea rând, se asigură baza pentru elaborarea unei programe de suport în vederea fortificării oricăror puncte slabe existente sau potențiale în dezvoltarea afacerilor și/sau acordarea instruirii sau consultanței necesare pentru sporirea sau maximizarea potențialului de afaceri.

Monitorizarea întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă este efectuată în următoarele scopuri:

- Verificarea corectitudinii investirii resurselor financiare nerambursabile alocate, pentru posturile de investiție menționate în planul de afaceri și stipulate în contractul de finanțare nerambursabilă, pe parcursul perioadei stabilite în contract.



Numărul întreprinderilor supuse monitorizării (2016)

- Pe parcursul perioadei de monitorizare, beneficiarii sunt atenționați despre obligativitatea de a menține neschimbați fondatorii, de a nu modifica activitățile întreprinderii cu cele neeligibile, de a nu comercializa bunurile procurate din contul grantului.

- Totodată, scopul componentei a IV „Monitorizare post-finanțare” este de a acorda suport beneficiarilor Programului în activitatea antreprenorială desfășurată.

În vederea realizării obiectivelor sus-menționate, au fost chestionați antreprenorii cu care au fost semnate contracte de finanțare nerambursabilă în anul 2016, precum și beneficiarii din anii 2014-2015 care au primit finanțare și sunt în faza de monitorizare.

Figura 9. Repartiția pe raioane a

De asemenea, au fost contactați telefonic 194 administratori ai întreprinderilor active în anul 2016 pentru a afla care este numărul locurilor de muncă create în anul 2016, și 201 beneficiari au primit **consultații post-finanțare** aferente implementării proiectelor investiționale. De asemenea au fost contactați 145 de antreprenori pentru a le reaminti despre termenul în care urma să investească grantul „PARE 1+1”, în rezultatul discuțiilor, o parte din beneficiari au prezentat actele financiare justificative privind investirea mijloacelor financiare nerambursabile, care au fost anexate la dosar.

Având în vedere faptul că unii antreprenori nu au reușit să investească grantul în termenii stipulați din motive întemeiate, au fost elaborate și semnate Acorduri adiționale la contractele de finanțare nerambursabilă.

Pe parcursul anului 2016, ODIMM a desfășurat **vizite de monitorizare la 150 beneficiari PARE 1+1** din raioanele: Anenii Noi, Briceni, Cantemir, Cahul, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Călărași, Căușeni, Criuleni, Comrat, Drochia, Dondușeni, Edineți, Glodeni, Ialoveni, Hâncești, Nisporeni, Ocnița, Orhei, Soroca, Strășeni, Șoldănești, Ștefan –Vodă, Taraclia, Telenești, Sângerei și mun. Chișinău și Bălți - companii care se află la diverse etape de dezvoltare: pre-finanțare, monitorizare și monitorizare finală.

Din discuțiile cu antreprenorii, beneficiari „PARE 1+1”, au fost identificate următoarele probleme și obstacole cu care se confruntă:

- ✓ peste 50% din cei intervievați consideră că insuficiența forței de muncă ori slaba calificare a acesteia este principalul obstacol pe care îl întâmpină în activitatea antreprenorială. Cel puțin 15% din întreprinzători au investit inclusiv în pregătirea profesională a salariaților nou-angajați;
- ✓ cadrul legal cu numeroase lacune;
- ✓ accesul limitat al tinerilor la credite;
- ✓ tergiversarea procedurilor vamale de către organele de resort;
- ✓ unii antreprenori, s-au ciocnit de probleme birocratice în teritoriu (acordarea autorizațiilor, licențelor etc.);
- ✓ nu sunt cunoscute pe deplin beneficiile asocierii antreprenorilor și care sunt posibilitățile de accesare a piețelor externe;
- ✓ unele genuri de activitate ale beneficiarilor nu sunt clar reglementate prin lege (ex: unele culturi vegetale nu sunt certificate și respectiv nu pot fi comercializate pe piață).

Antreprenorii sunt recunoscători pentru suportul primit prin intermediul Programului „PARE 1+1” și își doresc să existe mai multe Programe și Proiecte similare.

IV. IMPACTUL PROGRAMULUI „PARE 1+1”

Urmare analizei indicatorilor înregistrați în cadrul Programului, precum și a impactului acestuia, este de menționat următoarele:

- 1921 persoane și-au manifestat interesul de a participa la Programul „PARE 1+1” și a investi remitențele obținute de lucrătorii migrați în peste 40 state ale lumii.
- 1564 persoane au fost instruite în domeniul desfășurării unei afaceri, ceea ce a contribuit la sporirea abilităților de a gestiona o întreprindere, a sporit accesul la informații cu privire la diverse oportunități de dezvoltare a unei afaceri, la socializarea cu alți beneficiari de remitențe.
- 1116 antreprenori au elaborat un plan de afaceri, respectiv au prognozat activitatea întreprinderii pe un termen de cel puțin 3 ani de zile, beneficiind de consiliere referitor la rentabilitatea și oportunitatea implementării proiectului investițional.
- Concomitent, este plauzibil faptul că aproape jumătate din întreprinderile finanțate în cadrul „PARE 1+1” au fost lansate urmare participării beneficiarilor de remitențe la Program (404 întreprinderi din 927 întreprinderi sunt start-upuri).
- Analiza pe gen elucidează faptul că 32,0% din totalul beneficiarilor PARE 1+1 sunt femei, respectiv 297 întreprinderi sunt create și/sau administrate de femei.
- După criteriul de vârstă, este de evidențiat faptul că 50,2 % din antreprenori sunt tineri cu vârsta până la 35 ani.
- Prin intermediul Programului, cu suportul Uniunii Europene, **suma totală a granturilor acordate** este de circa **163,78 mil lei**, iar **investițiile în economie** sunt în jur **de 540 mln lei**, respectiv fiecare leu acordat sub formă de grant a generat circa **3,3 lei** investiții în economie.
- Peste 50% din beneficiari investesc în domeniul agriculturii, respectiv este îmbunătățită infrastructura agricolă, sunt create lanțuri valorice, se implementează inovații și tehnologii moderne atât în zootehnie, cât și în cultura vegetală.
- Din punct de vedere geografic, majoritatea covârșitoare a întreprinderilor sunt create și activează în zona rurală a țării. Astfel, peste 790 beneficiari își desfășoară activitate în satele și orașelele din țară, iar în mun. Chișinău și Bălți fiind înregistrate puțin peste 13% din întreprinderi (respectiv 13,5 % și 0,7% din total).
- Prin intermediul Programului au fost create peste 2780 locuri de muncă.